

14 Σεπτεμβρίου 2023

Λόγος εἰς τὸν Τίμιον καὶ Ζωοποιὸν Σταυρὸν (Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)



Ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ προαναγγελλόταν καὶ προτυπωνόταν μυστικῶς ἀπὸ παλαιῆς γενεῆς καὶ κανεὶς ποτὲ δὲν συμφιλιώθηκε μὲ τὸ Θεὸ χωρὶς τὴ δύναμη τοῦ Σταυροῦ. Πραγματικὰ μετὰ τὴ προγονικὴ ἐκείνη παράβαση στὸ παράδεισο τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ δένδρου, ἡ μὲν ἁμαρτία ἀναπτύχθηκε, ἐμεῖς δὲ πεθάναμε, ἔχοντας ὑποστῆ τὸ θάνατο τῆς ψυχῆς καὶ πρὶν ἀπὸ τὸ σωματικὸ θάνατο, πὸ εἶναι ὁ ἀπὸ τὸ Θεὸ χωρισμὸς της.

Ὁ Θεὸς εἶναι πνεῦμα καὶ ἀνταγαθότης καὶ ἀρετὴ καὶ αὐτοῦ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωση εἶναι τὸ δικό μας πνεῦμα. Γιὰ νὰ ἀνανεωθεῖ καὶ φιλιωθεῖ ὁποιοσδήποτε μὲ τὸ Θεὸ κατὰ τὸ πνεῦμα, πρέπει νὰ καταργηθεῖ ἡ ἁμαρτία. Τοῦτο εἶναι ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου.



Πολλοὶ φίλοι τοῦ Θεοῦ μαρτυρήθηκαν ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ Θεὸ καὶ πρὶν ἀπὸ τὸ νόμο, χωρὶς νὰ ἔχει φανεῖ ἀκόμα ὁ Σταυρὸς. Ὁ Δαβὶδ λέγει: ἀπὸ ἐμένα τιμήθηκαν ὑπερβολικὰ οἱ φίλοι σου, Θεέ» (Ψαλμ. 138,16). Πῶς λοιπὸν ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ ἦταν φίλοι τοῦ Θεοῦ πρὶν ἀπὸ τὸ Σταυρὸ; Διότι ἐνεργεῖτο σὲ αὐτοὺς τὸ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ.

Ἄς ἀρχίσουμε πρῶτα ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ. Ὁ Θεὸς τοῦ εἶπε: Ἔβγα ἀπὸ τὴ γῆ σου καὶ

τῆ συγγένειά σου καὶ ἔλα στὴ γῆ ποὺ θὰ σοῦ δείξω». Δὲν εἶπε ποὺ θὰ σοῦ δώσω, ἀλλὰ ποὺ θὰ σοῦ δείξω. Αὐτὸς ὁ λόγος φέρει μέσα του τὸ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ.

Πρὸς τὸν Μωυσῆ δέ, ὅταν ἔφυγε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον καὶ ἀνέβηκε στὸ ὄρος τοῦ εἶπε ὁ Θεός: «λύσε τὸ ὑπόδημα ἀπὸ τὰ πόδια σου». Τοῦτο εἶναι ἄλλο μυστήριον τοῦ Θεοῦ. Νὰ λύσει τὸ ὑπόδημα ἀπὸ τὰ πόδια, νὰ ἀποθέσει τοὺς δερμάτινους χιτῶνες μέσα στοὺς ὁποίους ἐνεργεῖ ἡ ἁμαρτία καὶ ἀποσπᾶ ἀπὸ τὴν ἀγία γῆ. Νὰ μὴ ζεῖ πλέον κατὰ σάρκα καὶ στὴν ἁμαρτία, ἀλλὰ νὰ καταργηθεῖ καὶ νὰ νεκρωθεῖ ἡ ἀντικειμένη στὸ Θεὸ ζωὴ. Ὅπως λέγει ὁ θεῖος Παῦλος νὰ σταυρώσει κανεὶς τὴ σάρκα μαζί με τὰ παθήματα καὶ τὶς ἐπιθυμίας.

Ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ φύγουν τελείως ἀπὸ μᾶς τὰ πονηρὰ πάθη καὶ ὁ κόσμος τῆς ἁμαρτίας καὶ νὰ μὴ ἐνεργοῦν σέ μᾶς συλλογιστικά, ἐὰν δὲν φθάσουμε στὴ θεωρία τοῦ Θεοῦ, γι' αὐτὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ εἶναι καὶ ἡ θεωρία τοῦ εἴδους αὐτοῦ ποὺ σταυρώνει γιὰ τὸν κόσμο ἐκείνους ποὺ τὴν ἀξιώθηκαν. Ἔτσι καὶ ἡ στὴ περίπτωση τοῦ Μωυσῆ ἐκείνη θεωρία τῆς καιομένης καὶ μὴ κατακαιομένης βάρου ἦταν μυστήριον τοῦ Σταυροῦ, μεγαλύτερον καὶ τελειότερον ἀπὸ τὸ μυστήριον ἐκεῖνο τὸ καιρὸ τοῦ Ἀβραάμ. Ἄραγε λοιπὸν ὁ μὲν Μωυσῆς ἐμυήθηκε τὸ τελειότερον μυστήριον τοῦ Σταυροῦ, ὁ δὲ Ἀβραάμ ὄχι;

Στὸν Ἀβραάμ ποὺ ἀξιώθηκε τὴ θαυμασιωτέρα θεοπτία, ὅταν εἶδε τὸν ἕνα τρισυπόστατον Θεὸν στὴ Βαλανιδιὰ τοῦ Μαβρῆ (Γεν. 18,1), ἐνεργήθηκε τὸ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ ὅταν θυσίαζε τὸ γιό του Ἰσαάκ. Ὁ Ἰσαάκ ἦταν ὁ ἴδιος τύπος ἐκείνου ποὺ προσηλώθηκε σ' αὐτόν, ἀφοῦ ἔγινε ὑπήκοος στὸν πατέρα του μέχρι θανάτου, ὅπως ὁ Χριστός. Καὶ τὸ κριάρι ποὺ τοῦ δόθηκε σὲ σφαγὴ ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ τὸ φυτὸ, στὸ ὁποῖο ἦταν τὸ κριάρι δεμένο, εἶχε τὸ μυστήριον τοῦ τύπου τοῦ Σταυροῦ, γι' αὐτὸ καὶ λεγόταν Σαβέκ, φυτὸ ἀφέσεως, ὅπως καὶ ὁ Σταυρὸς λεγόταν ξύλον σωτηρίας.

Ἐνεργοῦσε δὲ τὸ μυστήριον καὶ ὁ τύπος τοῦ Σταυροῦ καὶ στὸν Ἰακώβ, τὸ γιὸ τοῦ Ἰσαάκ, διότι αὐξήσε τὰ ποίμνια του με ξύλα καὶ ὕδωρ. Τὸ ξύλον λοιπὸν προετύπωνε τὸ σταυρικὸ ξύλον, τὸ δὲ ὕδωρ τὸ θεῖον βάπτισμα ποὺ περικλείει μέσα του τὸ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ. Ὁ Ἰακώβ καὶ ὅταν προσκυνοῦσε ἕως τὸ ἄκρον τῆς ράβδου του καὶ ὅταν εὐλογοῦσε τοὺς ἐγγονοὺς του (Γεν. 48,9-20), ὑπεδήλωνε ἀκόμη καθαρότερα τὸν τύπον τοῦ Σταυροῦ.

Ὅπως λοιπὸν στὸν μὲν Ἀβραάμ ἐνεργοῦσε τὸ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ, ὁ δὲ γιός του Ἰσαάκ ἦταν τύπος τοῦ ὕστερα σταυρωθέντος, ἔτσι πάλιν τοῦ Ἰακώβ τὸ βίον ὀλόκληρον ἐνεργοῦσε τὸ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ, ὁ Ἰωσήφ δὲ ὁ γιὸς τοῦ Ἰακώβ ἦταν τύπος καὶ μυστήριον τοῦ Θεανθρώπου Λόγου ποὺ ἀργότερα πρόκειται νὰ σταυρωθεῖ. Διότι ἀπὸ φθόνον ὁδηγήθηκε καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν σφαγὴν καὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς κατὰ

σάρκα συγγενεῖς. Ἐὰν δὲ δὲν σφάχθηκε, ἀλλὰ πωλήθηκε ὁ Ἰωσήφ καὶ οὔτε ὁ Ἰσαὰκ σφάχθηκε δὲν εἶναι περίεργο, γατὶ αὐτοὶ δὲν ἦσαν ἡ ἀλήθεια, ἀλλὰ τύπος τῆς μελλοντικῆς ἀληθείας. Ἡ σφαγὴ προεφανέρωνε τὸ κατὰ σάρκα πάθος τοῦ Θεανθρώπου, ἡ δὲ ἀποφυγὴ τοῦ πάθους προεφανέρωνε τὸ ἀπαθὲς τῆς Θεότητος.

Ἄς ἐπανέλθουμε στὸ Μωυσῆ πού σώθηκε ὁ ἴδιος μὲ ξύλο καὶ ὕδωρ, ὅταν ἐκτέθηκε μέσα σὲ ἓνα καλάθι στὰ ρεύματα τοῦ Νείλου, πού ὅπως εἶπαμε προεφανέρωνε τὸ Σταυρὸ καὶ τὸ βάπτισμα. Προχωρώντας ὁ Μωυσῆς προανέδειξε σαφέστατα τὸν τύπο ἀκόμη καὶ τὸ σχῆμα τοῦ Σταυροῦ καὶ τὴ σωτηρία δι' αὐτοῦ τοῦ τύπου. Γιατὶ ἀφοῦ ἔστησε ὄρθια τὴ ράβδο, ἄπλωσε πάνω σὲ αὐτὴν τὰ χέρια του καὶ σχηματίζοντας ἔτσι τὸν ἑαυτό του σταυρικῶς πάνω στὴ ράβδο, κατατρόπωσε τοὺς ἐχθρούς. (Ἐξ. 17, 8). Ἐπίσης τοποθετώντας τὸ χάλκινο φίδι πλάγια πάνω σὲ σημαία, ἀναστηλώνοντας τὸν τύπο τοῦ Σταυροῦ, παρήγγειλε στοὺς δαγκαμένους ἀπὸ φίδια Ἰουδαίους νὰ τὸν βλέπουν καὶ ἔτσι νὰ θεραπεύονται ἀπὸ τὰ δαγκώματα τῶν φιδιῶν.

Δὲν θὰ ἐπαρκέσει ὁ χρόνος νὰ διηγοῦμαι σὲ πόσους ἄλλους ἐνεργοῦσε τὸ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ, ὅπως περὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν ἔπειτα ἀπὸ αὐτῶν κριτῶν καὶ προφητῶν, τοῦ Δαβὶδ καὶ τῶν μετέπειτα, οἱ ὁποῖοι ἀνέκοψαν ποταμούς, σταμάτησαν τὸν ἥλιο, κατεδάφισαν πόλεις ἀσεβῶν, ἔγιναν νικηφόροι στὸ πόλεμο, ἀπέφυγαν θάνατο ἀπὸ μαχαίρι ἢ ἀπὸ φωτιὰ ἢ ἀπὸ λιοντάρια, ἔλεγξαν βασιλεῖς, ἀνέστησαν νεκρούς, ἔφεραν ξηρασία καὶ πάλι ὅταν τὸ ζήτησαν ἔφεραν βροχὴ καὶ ὅλα ὅσα ἀναφέρει ὁ θεῖος Παῦλος γιὰ τὴ πίστη ἰδιαίτερα στὸ Σταυρὸ, πού εἶναι δύναμις Θεοῦ γιὰ μᾶς τοὺς σωζομένους, ἐνῶ εἶναι μωρία γιὰ τοὺς ἀφανιζομένους.

Ἄλλὰ νὰ ἀφήσουμε ὅλους μὲ τὸ παλαιὸ νόμο, καὶ νὰ πᾶμε στὸν ἴδιο τὸ Κύριο, γιὰ τὸν ὁποῖο καὶ διὰ τοῦ ὁποῖου ἔγιναν τὰ πάντα, ὁ ὁποῖος ἔλεγε πρὶν ἀπὸ τὸ Σταυρὸ: ὅποιος δὲν παίρνει τὸ σταυρὸ του γιὰ νὰ μὲ ἀκολουθήσει, δὲν εἶναι ἄξιός μου», καὶ ὅποιος θέλει νὰ ἔλθει πίσω μου, ἅς ἀπαρνηθεῖ τὸν ἑαυτό του, ἅς σηκώσει τὸ σταυρὸ του καὶ ἅς μὲ ἀκολουθήσει».

Ἡ ἐντολὴ διατάσσει νὰ ἀρνεῖται κανεὶς τὸ σῶμα καὶ νὰ σηκώνει τὸ σταυρὸ του. Τὸ ἔχουν τὸ σῶμα οἱ ζῶντες κατὰ Θεό, ἀλλὰ δὲν εἶναι πολὺ προσδεδεμένοι σὲ αὐτό, τὸ χρησιμοποιοῦν ὡς συνεργὸ στὰ ἀναγκαῖα, ἂν δὲ τὸ καλέσει ὁ καιρὸς εἶναι ἔτοιμοι νὰ τὸ προδώσουν καὶ αὐτό, ὅπως καὶ κτήματα καὶ ὅτι ἄλλα μέσα χρειαθοῦν. Τέτοιος εἶναι ὁ λόγος τοῦ Σταυροῦ, ὡς τέτοιος δέ, ὄχι μόνο στοὺς προφηῆτες πρὶν συντελεσθεῖ, ἀλλὰ καὶ τώρα μετὰ τὴ τέλεσή του, εἶναι μυστήριον μέγα καὶ πραγματικῶς θεῖο. Πῶς; Διότι φαινομενικῶς μὲν παρουσιάζεται νὰ προξενεῖ ἀτίμωση στὸν ἑαυτό του αὐτὸς πού ἐξευτελίζει τὸν ἑαυτό του καὶ τὸν ταπεινώνει σὲ ὅλα, καὶ πόνο καὶ ὀδύνη, αὐτὸς πού ἀποφεύγει τὶς σωματικὲς ἡδονές, αὐτὸς πού δίνει τὰ ὑπάρχοντα καθίσταται αἷτιος πτωχείας στὸν ἑαυτό του. Διὰ τῆς

δυνάμεως τοῦ Θεοῦ ὅμως αὐτὴ ἢ πτωχεία καὶ ἢ ὀδύνη καὶ ἀτιμία, γεννᾷ δόξα αἰώνια καὶ ἡδονὴ ἀνέκφραστη καὶ ἀνεξάντλητο πλοῦτο, τόσο στὸ παρόντα ὅσο καὶ στὸ μέλλοντα ἐκεῖνο κόσμο.

Τοῦτο λοιπὸν εἶναι ἡ σοφία καὶ δύναμη τοῦ Θεοῦ, τὸ νὰ νικήσει δι' ἀσθενείας, τὸ νὰ ὑψωθεῖ διὰ ταπεινώσεως, τὸ νὰ πλουτίσει διὰ πτωχείας. Ὅχι μόνο δὲ ὁ λόγος καὶ τὸ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ τύπος εἶναι θεῖος καὶ προσκυνητός, διότι εἶναι σφραγίδα ἱερά, σωστικὴ καὶ σεβαστὴ, ἁγιαστικὴ καὶ τελεστικὴ τῶν ὑπερφυῶν καὶ ἀπορρήτων ἀγαθῶν ποὺ ἐνεργήθησαν στὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὸ Θεό, ἀναιρετικὴ κατάρας καὶ καταδίκης, καθαιρετικὴ φθορᾶς καὶ θανάτου, παρεκτικὴ αἰδίου ζωῆς καὶ εὐλογίας, σωτηριῶδες ξύλο, βασιλικὸ σκῆπτρο, θεῖο τρόπαιον κατὰ ὁρατῶν καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν, ἔστω καὶ ἂν οἱ ὀπαδοὶ τῶν αἰρετικῶν φρενοβλαβῶς δυσαρεστοῦνται. Ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου παριστάνει ὅλη τὴν οἰκονομίαν τῆς σαρκικῆς παρουσίας καὶ περικλείει ὅλο τὸ κατ' αὐτὴν μυστήριον, ἐκτείνεται πρὸς ὅλα τὰ πέρατα καὶ περιλαμβάνει ὅλα, τὰ ἄνω, τὰ κάτω, τὰ γύρω, τὰ ἐνδιάμεσα καὶ τὸ ὅποιο ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ὀνομάζει φανερώς ὕψος καὶ δόξα του, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἀνεβεῖ σὲ αὐτό, κατὰ τὴ μέλλουσα δὲ παρουσία καὶ ἐπιφάνειά του προαναγγέλλει ὅτι θὰ ἔλθει τὸ σημεῖον τούτου τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου μὲ πολλὴ δύναμη καὶ δόξα.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφει πρὸς τοὺς Κολοσσαεῖς: «ἐνῶ εἴσαστε νεκροὶ ἀπὸ τὰ παραπτώματα καὶ τὴν ἀκροβυστίαν τῆς σαρκός, ὅσως ἐζωοποίησε μαζί του, χαρίζοντάς σας ὅλα τὰ παραπτώματα, ἐξαλείφοντας τὸ χειρόγραφο ποὺ περιεῖχε τὶς ἐναντίον μας ἀποφάσεις, σηκώνοντάς το ἀπὸ τὴ μέση καὶ καρφώνοντάς το στὸ Σταυρό, ξεγυμνώνοντας δὲ τὶς ἀρχὲς καὶ τὶς ἐξουσίαις, τὶς διεπόμπεισε δημόσια θριαμβεύοντάς τες πάνω στὸ Σταυρό». (Κολ. 2,13).

Ἐμεῖς κλίνοντας τὰ γόνατα καὶ τὶς καρδιές, ἅς προσκυνήσουμε μαζί μὲ τὸν ψαλμωδὸν καὶ προφήτην Δαβὶδ (Ψαλμ. 131,7) στὸ τόπον ὅπου στάθηκαν τὰ πόδια του καὶ ὅπου ἐξαπλώθηκαν τὰ χέρια ποὺ συνέχουν τὸ σύμπαν καὶ ὅπου ἐτεντώθηκε γιὰ μᾶς τὸ ζωαρχικὸ σῶμα καὶ προσκυνώντας καὶ ἀσπαζόμενοι αὐτὸν μὲ πίστη, ἅς παίρνουμε πλοῦσιον τὸν ἀπὸ ἐκεῖ ἁγιασμὸν καὶ ἅς τὸν φυλάττουμε. Ἔτσι καὶ κατὰ τὴν ὑπερένδοξον μέλλουσαν παρουσίαν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, βλέποντας τὸν νὰ προηγεῖται λαμπρῶς, θὰ ἀγαλλιάζωμε καὶ θὰ χοροπηδοῦμε διαπαντός, διότι πετύχαμε τὴν ἀπὸ τὰ δεξιὰ θέσιν, σὲ δόξαν τοῦ σαρκικῶς σταυρωθέντος γιὰ μᾶς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, στὸν ὅποιο πρέπει δοξολογία μαζί μὲ τὸν ἄναρχον Πατέρα του καὶ τὸ πανάγιον καὶ ἀγαθὸν καὶ ζωοποιὸν Πνεῦμα, τώρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Γένοιτο.

Πηγή: agiazoni.gr